

## Huvudman

Skellefteå kommun

## Ärendet

Tillsyn av grundskolan Bygdsiljumsskolan i Skellefteå kommun.

---

## Beslut

### Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Skellefteå kommun att senast **den 31 oktober 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande garantin för tidiga stödinsatser, särskilt stöd, modersmålsundervisning i engelska, anmälan om kränkande behandling och extra studietid. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Skellefteå kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

### **Skellefteå kommun ska vidta följande åtgärder**

#### **Garantin för tidiga stödinsatser**

1. Se till att Skolverkets nationella kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet och matematiskt tänkande används i förskoleklass. Lärare ska använda de nationella kartläggningsmaterialen i språklig medvetenhet och matematiskt tänkande för varje elev i förskoleklass under höstterminen. Om det finns särskilda skäl får rektorn besluta att en lärare inte behöver använda kartläggningsmaterialen för en enskild elev. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för när eleverna har genomfört de nationella kartläggningsmaterialen samt om någon elev har

undantagits. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (8 kap. 2 § skolförordningen (2011:185) samt 1–6 §§ SKOLFS 2019:16).

2. Se till att lärarna i samråd med specialpedagogisk kompetens gör en särskild bedömning av elevens kunskapsutveckling om lärarna utifrån användningen av nationella kartläggningsmaterialen, nationella bedömningsstöden, och nationella proven i årskurs 3, bedömer att det finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Dokumentation avseende när och hur samråd har skett, eller planerats, med specialpedagogisk kompetens, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 4 och 4 a §§ skollagen).
3. Se till att lärarna samråder med specialpedagogisk kompetens när de planerar stödåtgärder för varje elev i förskoleklass eller lågstadiet där det upptäcks att stöd enligt 3 kap. 5 § skollagen behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Dokumentation avseende när och hur samråd har skett, eller planerats, med specialpedagogisk kompetens, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 4 a § skollagen).

### Särskilt stöd

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 31 oktober 2023 informera samtliga lärare om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd och skolans rutiner för detta. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 9 och 34 §§ andra stycket samt 3 kap. 7 § skollagen, Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar).
2. För varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn eller den rektorn har delegerat det till, ska rektorn se till att starta en utredning. I varje sådan utredning av behov av särskilt stöd som startas ska samråd ske med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden den 29 maj 2024 – 31 oktober 2024 samt vilket datum utredning har startat för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen).
3. För varje utredning om särskilt stöd som avslutas under perioden den 29 maj 2024 – 31 oktober 2024 ska rektorn, eller den som rektorn överlåtit beslutanderätten till, fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller fatta beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats under höstterminen

2024. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder 31 oktober 2024 (3 kap. 9 § skollagen).

### Modersmålsundervisning i engelska

1. Se till att modersmålsundervisning endast anordnas som språkval, som elevens val, inom ramen för skolans val, eller utanför den garanterade undervisningstiden. Huvudmannen ska inkomma med en skriftlig redogörelse för hur modersmålsundervisningen anordnas för läsåret 2024/25. (5 kap. 8 § skolförordningen).

### Anmälan om kränkande behandling

1. Se till att alla lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt hur många anmälningar som kommit in under perioden den 29 maj 2024 – 31 oktober 2024. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (6 kap. 10 § skollagen).

### Extra studietid

1. Se till att elever i årskurs 4–6 erbjuds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. Dokumentation avseende hur och när den extra studietiden erbjuds eleverna samt anordnas på skolan ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (10 kap. 5 a § skollagen).

## Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Skellefteå kommun en anmärkning avseende brister rörande signering av betygskatalog och anmälan om fjärrundervisning. Skellefteå kommun ska senast **den 31 oktober 2024** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

## Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till [skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se](mailto:skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se), eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2024:613) i de handlingar som sänds in.

## Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2024 inlett en tillsyn av Bygdsiljumsskolan i Skellefteå kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Bygdsiljumsskolan följer gällande bestämmelser om garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar och särskilt stöd, modersmålsundervisning, ordningsregler och anmälan om kränkande behandling, extra studietid, beslut om betyg och signering av betygskatalog, samt fjärrundervisning.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan, rektorn och den biträdande rektorn samt lektionsobservationer mellan den 20 mars 2024 och den 8 april 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. skolans ordningsregler, betygskatalog samt elevers resultat på nationella proven i årskurs 3 och 6. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

## Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

## Föreläggande

### Garantin för tidiga stödinsatser i förskoleklass och i lågstadiet

#### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare och rektor uppger att det nationella kartläggningsmaterialet i förskoleklass inte genomfördes under höstterminen 2023. För att kompensera för detta ska kartläggningsmaterialet genomföras med eleverna i förskoleklass under vårterminen 2024.

Rektorn uppger vidare att bedömningsstödet i årskurs 1 genomfördes med eleverna under augusti 2023. Av det nationella bedömningsstödet i läs- och skrivutveckling genomfördes alla delar av avstämning A med eleverna och av det nationella bedömningsstödet i matematik genomfördes de muntliga momenten. Under vårterminen 2024 genomförs det nationella bedömningsstödet i läs- och

skrivutveckling samt de muntliga och skriftliga delarna av bedömningsstödet i taluppfattning med eleverna i årskurs 1.

Den lärare som undervisar eleverna i årskurs 1 vårterminen 2024 arbetade inte under höstterminen 2023 och hen uppger därför att hen inte vet om någon elev i årskurs 1 uppvisade indikation. Rektorn uppger att en elev i årskurs 1 inte uppfyllde kriterierna för bedömning av kunskaper i svenska och i matematik.

Specialläraren uppger att hen tittar på resultatet från kartläggningsmaterial och bedömningsstöd när hen är på skolan. Under höstterminen 2023 har det däremot inte varit något möte med läraren som kallats för en särskild bedömning. De samtal som specialläraren har haft med läraren har inte varit enkom utifrån bedömningsstödet, utan det har varit samtal om elevers insatser och behov i allmänhet.

Specialläraren uppger vidare att det inte finns någon uttalad rutin om att specialläraren eller specialpedagogen alltid ska vara involverad vid planering av extra anpassningar i ämnena svenska eller matematik i förskoleklass och i lågstadiet. Lärarna kan dock komma med frågor vid behov.

Rektorn uppger i en skriftlig komplettering efter Skolinspektionens tillsynsbesök att det inte har genomförts någon särskild bedömning för någon elev under höstterminen 2023. Rutinen för särskild bedömning ses nu över i samråd med speciallärare och specialpedagog.

Skolinspektionen har tagit del av elevernas resultat på de nationella proven i svenska och matematik i årskurs 3 vårterminen 2023.

### **Rättslig reglering**

Nationella kartläggningsmaterial ska användas för att kartlägga elevernas språkliga medvetenhet och matematiska tänkande i förskoleklassen (8 kap. 2 § skolförordningen [2011:185]).

Nationella bedömningsstöd ska användas i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 1 (9 kap. 22 b § skolförordningen).

Det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i lågstadiet om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial, nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov i svenska, svenska som andraspråk eller matematik finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Om det efter en sådan bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen ska det skyndsamt planeras sådant stöd som anges i 3 kap. 5 § eller göras en anmälan till rektorn enligt 3 kap. 7 § (3 kap. 4 § skollagen).

Samråd ska ske med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning samt vid planering av extra anpassningar i svenska, svenska som

andraspråk eller matematik när sådant stöd ges i förskoleklass eller i lågstadiet (3 kap. 4 a § skollagen).

### Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolan uppfyller författningarnas krav när det gäller genomförandet av det nationella bedömningsstödet i årskurs 1. Av utredningen framgår att eleverna i årskurs 1 genomfört det nationella bedömningsstödet i läs- och skrivutveckling samt i taluppfattning under höstterminen 2023. Vidare framgår att eleverna ska genomföra de nationella bedömningsstöden igen under vårterminen 2024.

Skolinspektionen bedömer dock att det är en brist att de nationella kartläggningsmaterialen i förskoleklass inte har genomförts med eleverna under höstterminen 2023.

Vidare bedömer Skolinspektionen att det är en brist att en särskild bedömning inte har gjorts när en elev uppvisat indikation på att hen inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller årskurs 3 i svenska eller matematik. Av utredningen framgår att en elev efter genomförandet av de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 uppvisat indikation. Vidare framgår av resultaten på de nationella proven i årskurs 3 vårterminen 2023 att två elever inte uppnått kravnivån på ett eller flera delprov i matematik. För dessa elever har en särskild bedömning i samråd med specialpedagogisk kompetens inte skett, vilket är en brist.

Skolinspektionen att det är en brist att samråd inte sker med specialpedagogisk kompetens vid planering av extra anpassningar i svenska eller matematik när sådant stöd ges i förskoleklass eller lågstadiet. Av utredningen framgår att lärarna kan samråda med specialläraren vid behov, men att det inte finns någon rutin för att specialpedagogisk kompetens alltid ska involveras vid planering av extra anpassningar i svenska eller matematik för elever i förskoleklass eller lågstadiet.

### Extra anpassningar och särskilt stöd

#### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

##### Skolans arbete med extra anpassningar

Lärare uppger att de ofta arbetar med extra anpassningar till elever och att anpassningarna ändras vid behov. Exempel på extra anpassningar som lärare ger är bland annat bildstöd, förberedelse av moment, nivåanpassade läromedel, särskilda bordsplaceringar och att elever vid behov kan få lyssna på musik. Elever som har ett annat modersmål kan också få texter översätta.

Representanterna för elevhälsan uppger att lärarna arbetar med extra anpassningar både på gruppnivå och på individnivå.

Skolans arbete med att uppmärksamma, anmäla och utreda elevers stödbehov

Av huvudmannens skriftliga dokumentation inför Skolinspektionens tillsynsbesök framgår att ingen elev på skolan har ett åtgärdsprogram.

Lärare uppger att de i sin undervisning har elever som trots extra anpassningar befaras inte kommer uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Var fjärde vecka är det ett möte mellan lärarna, rektorn och representanter för elevhälsan. Till mötet kan lärare "lyfta" elever som trots extra anpassningar befaras inte kommer uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Det finns elever på skolan som lärarna har "lyft" med elevhälsan under flera års tid.<sup>1</sup> För dessa elever bedömer lärarna att det inte är tillräckligt med extra anpassningar för att nå betygskriterierna. Exempelvis kan två elever i mellanstadiet varken läsa eller skriva som.<sup>2</sup> Lärarna uppger att en anmälan om särskilt stöd är samma sak som när lärarna "lyfter" elever till mötet med elevhälsan och rektorn.

Representanterna för elevhälsan och rektorn uppger att en anmälan om särskilt stöd sker genom att lärare tar upp en elev till mötet med elevhälsan. Representanterna för elevhälsan uppger att läraren och elevhälsan sedan samtar om hur de ska gå vidare med eleven. Ibland kan diskussionen resultera i att det görs en pedagogisk utredning av elevens stödbehov. En pedagogisk utredning är dock inte att likställa med en utredning om särskilt stöd. Den resulterar inte alltid med att beslut tas om att utarbeta eller inte utarbeta ett åtgärdsprogram.

Det pågår för tillfället två pedagogiska utredningar för två elever.<sup>3</sup> Specialpedagogen uppger att hen kanske kan komma att behöva ta upp elevernas behov av särskilt stöd med rektorn så att beslut kan fattas om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram. Representanterna för elevhälsan och rektorn bekräftar att de elever<sup>4</sup> som lärarna har namngivit har kommit till elevhälsans kännedom och att de har varit föremål för diskussion vid mötena med elevhälsan där också rektorn deltar.

Rektorn uppger att det under läsåret 2023/24 inte har inkommit någon anmälan om behov av utredning om särskilt stöd.

För eleverna i årskurs 6 har Skolinspektionen tagit del av betygskatalogen för höstterminen 2023 samt elevernas resultat på nationella proven i svenska vårterminen 2024. Av betygskatalogen framgår att två elever hade F i minst ett ämne höstterminen 2023. Av resultaten på de nationella proven i svenska framgår att en av dessa elever fått betyget F i svenska.<sup>5</sup> Rektorn uppger att det finns en elev

---

<sup>1</sup> Elev 1, elev 2, elev 3 och elev 5.

<sup>2</sup> Elev 2 och elev 3.

<sup>3</sup> Elev 2 och elev 3.

<sup>4</sup> Elev 1, elev 2, elev 3 och elev 5.

<sup>5</sup> Elev 5.

i årskurs 6 som trots extra anpassningar befaras inte kommer nå betygskriterierna.<sup>6</sup> Eleven har varit föremål för diskussion inom elevhälsan under flera års tid på grund av svårigheter att nå kunskapskriterierna.

Skolinspektionen har också tagit del av resultaten på de nationella proven i årskurs 3 vårterminen 2023 och vårterminen 2024. Av resultaten på de nationella proven i årskurs 3 vårterminen 2023 framgår att två elever inte uppnått kravnivån på flera delprov i både svenska och matematik.<sup>7</sup> Av resultaten på de nationella proven i årskurs 3 vårterminen 2024 framgår att en elev inte uppnått kravnivån på fem delprov i matematik.<sup>8</sup> För denna elev finns en pedagogisk utredning sedan tidigare läsår.<sup>9</sup> Lärare ger i dagsläget dessa tre elever extra anpassningar i den ordinarie undervisningen.

### Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användningen av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övriga skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 5 § skollagen).

Om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Alla som arbetar i skolan har ett ansvar för att uppmärksamma de elever som behöver särskilda stödåtgärder och att föra detta vidare till rektorn.

Anmälningsskyldigheten kan i det enskilda fallet gälla en lärare, personal inom elevhälsan eller annan skolpersonal. Vem som är anmälningsskyldig beror på i

---

<sup>6</sup> Elev 5.

<sup>7</sup> Elev 2 och elev 3.

<sup>8</sup> Elev 1.

<sup>9</sup> Elev 1.



vilket sammanhang stödbehovet blir känt. Om en elevs stödbehov uppmärksammas av en lärare inom ramen för den undervisning som läraren ansvarar för, är läraren skyldig att anmäla detta till rektorn. Med uttrycket "andra svårigheter i sin skolsituation" avses sådana situationer där en elev behöver särskilt stöd även om det just då inte finns anledning befara att han eller hon inte ska nå de kunskapskrav som minst ska nås (prop. 2009/10:165, s. 664).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning enligt 3 kap. 7 § skollagen visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

### Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Skellefteå kommuns verksamhet vid Bygdsiljumsskolan uppfyller författningarnas krav gällande att elever ges stöd i form av extra anpassningar. Av utredningen framgår att lärarna skyndsamt ger elever extra anpassningar då det kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Skolinspektionen bedömer dock att det är en brist att elever som trots extra anpassningar i den ordinarie undervisningen befaras inte kommer uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas inte utreds för särskilt stöd.

Av utredningen framgår att en anmälan om särskilt stöd sker genom att lärare tar upp eleven till mötet med elevhälsan och rektorn. Lärare uppger att de har anmält flera elever för särskilt stöd under innevarande läsår, men även under tidigare läsår. Specialpedagog och rektor bekräftar att de elever som lärarna namngivit har varit föremål för diskussion under mötena med elevhälsan och rektorn. Enligt rektorn har det, trots detta, inte skett några anmälningar om särskilt stöd. Rektor bekräftar dock att det finns elever som trots extra anpassningar befaras inte nå betygskriterierna och att dessa elever har varit föremål för diskussion vid mötena med elevhälsan.

Lärare, specialpedagog och rektor har samstämmt uppgett att en anmälan om särskilt stöd sker genom att lärare tar upp en elev vid mötet med elevhälsan och rektor. Trots att lärare i flera fall har bedömt att extra anpassningar inte räcker för att elever<sup>10</sup> ska nå godkända betyg, och vid flertalet tillfällen uppmärksammat detta i möten med elevhälsa och rektor, har det inte tagits emot som en anmälan

---

<sup>10</sup> Elev 1, elev 2, elev 3 och elev 5.

om särskilt stöd och därmed inte heller lett till att en utredning startats, vilket är en brist. När lärare anmäler en elev för särskilt stöd är rektorn skyldig att se till att starta en utredning om särskilt stöd. Det är enligt skollagens krav inte frivilligt för rektorn att välja mellan att starta eller inte starta en utredning om särskilt stöd efter att en anmälan om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd inkommit. Skälet härtill är att en anmälan är en signal att på att en elev kan vara i behov av särskilda stödåtgärder. När en anmälan har gjorts är det rektorns uppgift att se till att elevens behov av särskilt stöd utreds. Detta ska ske skyndsamt. I vissa fall kan en utredning göras snabbt och enkelt, medan det i andra fall kan behövas en mer omfattande utredning.

Rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd samt den hjälp de behöver. I detta ligger också att se till att det finns fungerande rutiner för vad som gäller när personal uppmärksammar att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Att det har påbörjats pedagogiska utredningar för några elever förändrar inte Skolinspektionens bedömning, eftersom det framgår av utredningen att en pedagogisk utredning inte är att likställa med en utredning om särskilt stöd och att en sådan utredning inte alltid resulterar i att rektorn tar ett beslut om att utarbeta eller inte utarbeta ett åtgärdsprogram.

## Modersmålsundervisning i engelska

### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektor och lärare uppger att tre elever har modersmålsundervisning i engelska en gång per vecka och att undervisningen sker samtidigt som övriga elever har lektion i engelska. Eleverna får sin modersmålsundervisning i ett separat klassrum. En av eleverna går i årskurs 4 och denne får ingen ordinarie undervisning i engelska. En annan elev som går i årskurs 6 har en ordinarie lektion i engelska varje vecka utöver lektionen i modersmål. Undervisande lärare i engelska uppger att hen inte får någon dokumentation från läraren i modersmål angående elevernas kunskapsutveckling.

Rektorn uppger att hen inte är nöjd med den nuvarande lösningen och hen är medveten om att modersmålsundervisningen ska ligga utanför undervisningen i engelska. Rektorn har fört en dialog med chefen för modersmålsundervisning, men frågan har strandat.

### Rättslig reglering

Elever som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska, har språket som dagligt umgängesspråk i hemmet och har grundläggande kunskaper i språket ska erbjudas modersmålsundervisning. Även elever som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk (10 kap. 7 § skollagen).

Modersmålsundervisning får anordnas som språkval i grundskolan och specialskolan, som elevens val, inom ramen för skolans val eller utanför den garanterade undervisningstiden (5 kap. 8 § skolförordningen).

Den garanterade undervisningstiden är fördelad i en timplan (9 kap. 3 § skolförordningen). Elever i lågstadiet är garanterade 60 timmars undervisningstid i engelska och elever i mellanstadiet är garanterade 220 timmars undervisningstid i engelska (bilaga 1 till skolförordningen).

### Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framgår att elevernas modersmålsundervisning ges i ett separat klassrum samtidigt som övriga elever i klassen har undervisning i ämnet engelska. Huvudmannen har således anordnat modersmålsundervisningen inom ramen för den garanterade undervisningstiden. Det har emellertid inte skett inom ramen för språkval, elevens val eller skolans val. Skolinspektionen bedömer därför att detta är en brist.

## Ordningsregler och anmälan om kränkande behandling

### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

#### Ordningsregler

Skolinspektionen har tagit del av skolans nuvarande ordningsregler. Eleverna uppger att de har fått vara med och ge förslag på olika regler. Det är under klassrådet som eleverna har arbetat med ordningsreglerna. Rektorn uppger att ordningsreglerna är gemensamma för hela skolområdet, men att lärarna har arbetat med eleverna om ordningsreglerna. Det sker också kontinuerliga uppföljningar och utvärderingar av ordningsreglerna tillsammans med eleverna.

#### Anmälan och åtgärder mot kränkande behandling

Huvudmannen har inför aktuellt tillsynsbesök redovisat att det skett tio anmälningar om kränkande behandling under de senaste tolv månaderna.

Lärare uppger att det sker fler incidenter med kränkande behandling mot elever än de tio som har anmälts. Enligt lärarnas uppskattning borde det under samma period ha skett ungefär 30 anmälningar om kränkande behandling. Lärarna har dock inte haft förutsättningar för att hinna med att göra alla anmälningar. Lärarna uppger att en anmälan om kränkande behandling upprättas skriftligen i ett digitalt system som också rektorn har tillgång till. Efter att en elev har blivit utsatt för kränkande behandling vidtar lärarna åtgärder som exempelvis samtal med vårdnadshavare.

Rektorn uppger att de tio anmälningarna om kränkande behandling som redovisats främst har avsett verbala kränkningar. De åtgärder som vidtagits har varit samtal med berörda elever och deras vårdnadshavare. Rektorn har också ett samtal med läraren som anmält incidenten. Rektorn uppger att det kan finnas kränkningar som inte anmäls, men att det viktigaste är att kränkningen hanteras och tas om hand.

Det är den som observerar att en elev blir utsatt för kränkande behandling som ska göra utredningen. Därefter klarmarkeras utredningen av rektorn eller den biträdande rektorn och huvudmannen får en notis om utredningen.

Skolinspektionen har tagit del av fyra av de tio anmälningar och utredningar om kränkande behandling som gjorts de senaste tolv månaderna. Av anmälningarna framgår bland annat namn på berörda elever, en kort beskrivning av händelsen, samt uppgifter till anmälaren och rektorn. Av utredningarna framgår att utredningarna har skett på plats, i nära tidsanslutning till händelsen, samt att rektorn och huvudman har godkänt utredningen.

### **Rättslig reglering**

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler (5 kap. 5 § skollagen).

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Första stycket första och andra meningarna ska tillämpas på motsvarande sätt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567). (6 kap. 10 § skollagen).

### **Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen bedömer att Skellefteå kommuns verksamhet vid Bygdsiljumsskolan uppfyller författningarnas krav gällande ordningsregler.

Skolinspektionen bedömer dock att det är en brist att inte alla incidenter där en elev blivit utsatt för kränkande behandling anmäls till rektorn. Eftersom inte alla incidenter med kränkande behandling har anmälts till rektorn har inte heller huvudmannen fått kännedom om samtliga händelser, vilket också är en brist.

Av utredningen framgår att även om en incident med kränkande behandling inte alltid anmäls vidtar lärarna ändå åtgärder i form av samtal med inblandade elever och vårdnadshavare. Skolinspektionen vill dock betona att eftersom skyldigheten att skyndsamt utreda en kränkande behandling åligger huvudmannen är det viktigt att huvudmannen får kännedom om alla händelser där en elev blivit utsatt för kränkande behandling, eftersom de bär ansvaret att det vidtas adekvata åtgärder för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Det är således viktigt att den lärare eller annan personal som observerar att en elev blir utsatt för kränkande

behandling anmäler detta till rektorn som i sin tur skyndsamt anmäler till huvudmannen.

### **Extra studietid**

#### **Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Av huvudmannens skriftliga information inför tillsynsbesök framgår att eleverna inte erbjuds extra studietid.

Rektorn uppger att eleverna inte erbjuds extra studietid eftersom det har varit svårt att få det att fungera med elevernas skolskjuts.

#### **Rättslig reglering**

Elever i årskurs 4–9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör (10 kap. 5 a § skollagen).

Av prop. 2021/22:111 s. 20 framgår det att kostnadsfri skolskjuts bör anordnas på så sätt att eleverna inte ska behöva avstå från att delta i extra studietid. Vid planeringen av studietiden behöver hänsyn därför tas till att elever som deltar kan ha behov av skolskjuts.

#### **Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen bedömer att det är en brist eleverna i årskurs 4-6 inte erbjuds att frivilligt delta i undervisningen i form av extra studietid. Att det föreligger svårigheter med att anordna extra studietid på grund av elevernas skolskjuts förändrar inte denna bedömning.

### **Val av ingripande**

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Skellefteå kommun verksamhet vid Bygdsiljumsskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller garantin för tidiga stödinsatser, särskilt stöd, modersmålsundervisning i engelska, anmälan om kränkande behandling och extra studietid. Det finns därför skäl att förelägga Skellefteå kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

## Anmärkning

### Beslut om betyg och signering av betygs katalog

#### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av en förteckning över undervisande personal och betygs katalogen från höstterminen 2023 avseende eleverna i årskurs 6. Betygs katalogen förs på papper och består av en sida med en tabell där elevernas namn och personnummer framgår samt elevernas samtliga betyg. På ett separat blad finns en översikt över vilka lärare som är betygssättande i respektive ämne, deras egenhändiga signatur och datering för betygssättning. Vidare finns information om klass, termin, huvudman, lägeskommun, skolenhet och skolenhetskod. Besluten om betyg är daterade mellan den 15 december och den 20 december 2023.

Av förteckningen framgår att samtliga undervisande lärare, förutom läraren i trä- och metallslöjd samt läraren i modersmål engelska är legitimerade. Vidare framgår av förteckningen att läraren i modersmål engelska är anställd utan tidsbegränsning. På det separata bladet med signaturer framgår att det är en lärare som signerat betyg i respektive ämne förutom i ämnet slöjd där det är två lärare som har signerat. Av intervju med rektorn framgår att de två lärarna i slöjd beslutar om betyg och signerar betygs katalogen tillsammans.

#### Rättslig reglering

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen). Betyg ska sättas i grundskolans ämnen i slutet av varje termin från och med årskurs 6 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen (10 kap. 15 § första stycket skollagen).

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn (3 kap. 16 § skollagen). I 6 kap. 3-6 §§ skolförordningen finns kompletterande bestämmelser om vem som ska besluta om betyg.

Bestämmelserna i 3 kap. 16 § andra stycket skollagen gäller inte för lärare som saknar legitimation och är anställda utan tidsbegränsning för att bedriva undervisning i (1) modersmål eller (2) som avses i 2 kap. 17 § skollagen. Första stycket gäller bara i de fall läraren bedriver sådan undervisning som avses i samma stycke 1 eller 2 (6 kap. 5 § skolförordningen).

Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygs katalog. Rektorn ansvarar för att betygs katalogen förs (6 kap. 10 § skolförordningen).

Enligt Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123) ska betygskatalogen utformas så att den skyddas mot förlust och olovlig ändring samt så att dokumentets äkthet över tiden kan säkerställas (3 §). Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt (7 §).

### Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att aktuell skolenhet uppfyller författningarnas krav avseende att betyg ska sättas av undervisande lärare i slutet av varje termin i de ämnen som eleven fått undervisning i under terminen samt att i de fall undervisande lärare saknar legitimation sätts betyg tillsammans med en legitimerad lärare. Vidare uppfyller författningarnas krav avseende beslut om betyg och signering i betygskatalog i ämnet modersmål eftersom läraren i modersmål engelska är anställd utan tidsbegränsning.

Skolinspektionen bedömer dock att det är en brist att inte varje betyg har en signatur. Då varje betyg är ett beslut ska det vid varje betyg finnas en signatur med datering.

Av utredningen framgår att lärarna har signerat betygskatalogen på ett separat blad med en signatur per ämne. Eftersom lärarnas signaturer finns på ett separat blad föreligger risk för att bladet med elevernas betyg kan bytas ut eller ändras utan att bladet med betygsättande lärares signatur ändras. Det är av rättssäkerhetsskäl av stor vikt att dokumentation av beslut om betyg sker i enlighet med gällande föreskrifter.

### Undervisning i moderna språk och fjärrundervisning

#### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I årskurs 6 finns det läsåret 2023/24 tre elever på aktuell skolenhet.

Av intervju med lärare framgår att eleverna i årskurs 6 läser moderna språk spanska eller tyska. Undervisningen sker via fjärranordning. Det är samma lärare som undervisar samtliga elever samtidigt, oavsett om de läser tyska eller spanska. När läraren har en genomgång i tyska får elever som läser spanska arbeta med en uppgift under tiden. Det finns en handledande lärare i klassrummet med eleverna under lektionerna.

Skolinspektionen har inte mottagit någon anmälan om fjärrundervisning från Skellefteå kommun för aktuell skolenhet.

#### Rättslig reglering

Enligt 10 kap. 4 § skollagen ska det finnas språkval. Huvudmannen ska som språkval erbjuda minst två av språken franska, spanska och tyska. Huvudmannen ska sträva efter att därutöver erbjuda andra språk som språkval. (9 kap. 5 § skolförordningen).

I grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan får fjärrundervisning användas i bland annat moderna språk (21 kap. 4 § skollagen).

Fjärrundervisning får bland annat användas om elevunderlaget för en viss skolenhet är så begränsat att ordinarie undervisning inom skolenheten leder till betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för huvudmannen (21 kap. 3 § tredje punkten skollagen).

Fjärrundervisning får användas när elevunderlaget för en viss skolenhet är så begränsat att ordinarie undervisning inom skolenheten leder till betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för huvudmannen. Som huvudregel bör organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för huvudmannen anses föreligga vid ett elevunderlag på färre än fem elever (prop. 2019/20:127 s. 225).

En huvudman som avser att använda fjärrundervisning i ett visst ämne eller i en viss kurs, för extra studietid eller för integrerad samisk undervisning i grundskolan ska fatta ett beslut om det. Huvudmannen får besluta om att använda fjärrundervisning för högst ett läsår åt gången (21 kap. 9 § skollagen).

Huvudmannen ska dokumentera ett beslut om att använda fjärrundervisning. Huvudmannen ska till Statens skolinspektion anmäla ett beslut om att använda fjärrundervisning. Om huvudmannen utför fjärrundervisning åt någon annan huvudman ska det också anmälas (5 a kap. 5 och 6 §§ skolförordningen).

Elever som deltar i fjärrundervisning ska göra det i lokaler som skolenheten disponerar. Vid fjärrundervisning ska det finnas en handledare. I grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan ska handledaren finnas närvarande där eleverna befinner sig. Handledaren ska vara en för detta ändamål lämplig person (21 kap. 12 och 13 §§ skollagen).

### **Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen bedömer att Skellefteå kommuns verksamhet vid Bygdsiljumsskolan uppfyller författningarnas krav vad gäller att huvudmannen som språkval erbjuder minst två av språken spanska, tyska eller franska samt att eleverna som deltar i fjärrundervisningen gör det i skolans lokaler och med en handledare i klassrummet.

Skolinspektionen konstaterar dock att det är en brist att Skellefteå kommun inte har anmält beslut om att använda fjärrundervisning till Skolinspektionen.



## Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen.

Skellefteå kommuns verksamhet vid Bygdsiljumsskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller signering av betygskatalog och anmälan om fjärrundervisning. Utredningen visar att även om inte varje betyg är signerat går det att utläsa vilken lärare som har satt respektive betyg då det enbart är en lärare i respektive ämne, utom i de fall då två lärare tillsammans satt betyg. Även om det föreligger en risk att någon byter ut eller ändrar sidan med betyg har det inte framkommit någon omständighet i ärendet som antyder att så skulle vara fallet. Risken bedöms därför som liten. Vidare framgår av utredningen att även om huvudmannen inte har anmält beslut om fjärrundervisning till Skolinspektionen bedrivs undervisningen i modersmål spanska och tyska i övrigt i enlighet med författningarnas krav. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristerna som mindre allvarliga och finner därför skäl att tilldela ange Skellefteå kommun en anmärkning.

---

Beslutet har fattats av utredaren Fredrik Asplén

Utredaren Lisa Naudot Bergh har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Magnus Ledman medverkat.